

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ทฤษฎีความรู้ของปอบเปอมีความสัมพันธ์กับทฤษฎีการ เมืองในแง่ที่ทฤษฎีความรู้ของ -เขาเป็นพื้นฐานของทฤษฎีการ เมือง ในทฤษฎีความรู้ปอบเปอแย่งวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ของนักปรัชญากลุ่มปฏิฐานนิยมทางตรรก ที่ใช้หลักการทดสอบความจริงในการทดสอบข้อความ หรือทฤษฎี โดยให้เหตุผลว่าวิธีนี้ไม่ก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ จุดหมายของ วิทยาศาสตร์คือการแสวงหาความจริง ฝ่าอธิบายโลก แต่วิธีการทดสอบทฤษฎีที่สร้างขึ้นมา เพื่ออธิบายโลกควยหลักการทดสอบความจริงนั้น ไม่ทำให้เราเข้าใจความจริงแต่อย่างใด ปอบเปอ เสนอว่าวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ควรจะเป็นหลักการทดสอบความ เท็จของข้อความ หรือทฤษฎี เพราะความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์มันเป็นไปได้เมื่อเราพบว่าทฤษฎีหนึ่ง ๆ เท็จ หรืออธิบายโลกไม่ได้ เราก็สร้างทฤษฎีใหม่ที่ดีกว่าเก่าขึ้นมาแทนที่ เพื่อจะอธิบาย โลกได้ดีกว่า และควยวิธีนี้เราเชื่อมั่นทำให้เราเข้าใจความจริงได้มากกว่า หลักการ ทดสอบความ เท็จทำให้เราไม่สามารถคาดการณ์อนาคตได้ แม้ว่าจะมีข้อมูลสนับสนุนเพียง ใดก็ตาม เหตุการณ์ในวันพรุ่งนี้ไม่จำเป็นต้อง เป็นไปตามแนวโน้มที่ข้อมูลจากอดีตให้แก่เรา ในวันนี้ เรายอมรับทฤษฎีหนึ่ง ๆ ไม่ใช่เพราะเราเชื่อในความถูกต้อง หรือเชื่อในความ จริงของทฤษฎี หรือเพราะมันคาดการณ์อนาคตได้แม่นยำแต่อย่างใด เรายอมรับในวันนี้ เพื่อจะปฏิเสธในวันหน้า เรายอมรับเพราะเท่าที่ผ่านมาเรายังทดสอบไม่ได้ความันเท็จ แต่ นั้นไม่ได้แปลว่ามันจริง หน้าที่ของเราคือ ทดสอบมันต่อไปและต่อไป จนกว่าจะพบว่ามันเท็จ และมีทฤษฎีใหม่ที่ดีกว่านั้นอธิบายโลกได้ดีกว่าและยังไม่เท็จ หลักการทดสอบความ เท็จใช้ เป็น หลักการแบ่งแยกสิ่งที่เป็นวิทยาศาสตร์และสิ่งที่ไม่ เป็นวิทยาศาสตร์ออกจากกัน สิ่งที่เป็น วิทยาศาสตร์คือ สิ่งที่สามารถแสดงออกมาในรูปข้อความที่ทดสอบความ เท็จได้ สิ่งที่ไม่ เป็น วิทยาศาสตร์ คือ สิ่งที่แสดงออกมาในรูปข้อความแล้วไม่สามารถทดสอบความ เท็จได้ จาก

หลักการทดสอบความเท็จทำให้เห็นถึงวิวัฒนาการของความรุนแรงว่า เป็นเช่นเดียวกับวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต ในสิ่งมีชีวิตมีการต่อสู้เพื่อความอยู่รอด สัตว์ที่แข็งแรงกว่าก็อยู่รอด สัตว์ที่อ่อนแอกว่าก็ตายไป ทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ก็เช่นเดียวกัน ทฤษฎีใดยังคงทนต่อการทดสอบ ยังไม่พบว่าผิดก็อยู่รอดเพื่อใช้อธิบายโลกและเพื่อถูกทดสอบต่อไป ทฤษฎีใดที่ทดสอบแล้วพบว่าผิด แมแต่เพียงครั้งเดียวก็จะคงล้มเลิกไป หลักทางให้ทฤษฎีใหม่มาแทนที่ ทฤษฎีต่าง ๆ เป็นผลจากความคิมนุ้ษยที่พยายามหาทางแก้ปัญหา หรือพยายามอธิบายโลก ในวิทยาศาสตร์ธรรมชาติการสร้างทฤษฎีขึ้นมา นอกจากจะเป็นการแก้ปัญหาแล้วยังเป็นการแสวงหาความจริงอีกด้วย ในทรศนะของปอบเปอร วิทยาศาสตร์มีวิธีการแสวงหาความรู้ควบหลักการทดสอบความเท็จ และมีความจริงเป็นจุดหมายของการแสวงหาความรู้

ปอบเปอรนำความคิดเกี่ยวกับทฤษฎีความรู้มาใช้กับทฤษฎีการเมือง ทฤษฎีความรู้ของเขาคือหลักการทดสอบความเท็จ เขาก็นำมาใช้กับทฤษฎีการเมือง จะเห็นได้จากในวิทยาศาสตร์ เขาปฏิเสธหลักการทดสอบความจริงที่ยืนยันความถูกต้องของทฤษฎี หรือความน่าเชื่อของทฤษฎี ตลอดจนการศึกษาข้อมูลจากอดีตเพื่อกำหนดอนาคตของความรู้ ในทฤษฎีการเมืองเขาปฏิเสธทฤษฎีการเมืองของ เพลโต เฮเกิล และมาร์กซ์ โดยถือว่าทฤษฎีการเมืองเหล่านี้เป็นรูปแบบของสังคมปิด เพราะใช้หลักการเดียวกันกับวิทยาศาสตร์ที่ใช้หลักการทดสอบความจริง นั่นคือศึกษาประวัติศาสตร์แล้วกำหนดอนาคตของสังคม สำหรับปอบเปอรแล้วเห็นว่า เราทำนายอนาคตของประวัติศาสตร์ไม่ได้เท่า ๆ กับที่เราทำนายอนาคตของความรู้ไม่ได้ ความก้าวหน้าของประวัติศาสตร์มันเป็นอิสระเช่นเดียวกับความก้าวหน้าทางความรู้ โดยทั่วไปสังคมต่าง ๆ ยึดทฤษฎีการเมือง ทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งโดยไม่ได้ผ่านการทดสอบหรือวิพากษ์วิจารณ์ สังคมมักจะนำทฤษฎีนั้น ๆ มาใช้โดยวางความเชื่อลงไปเลยว่า ทฤษฎีนั้นถูกและเป็นความจริง ซึ่งปอบเปอรไม่เห็นด้วย สิ่งที่เขาคองการคือ สังคมที่เป็นสังคมเปิดอย่างแท้จริง ไม่ยึดทฤษฎีการเมืองทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งตายตัว แต่เป็นสังคมที่เปิดโอกาสให้สมาชิกในสังคมมีแนวทางแก้ปัญหาได้หลาย ๆ แนว และแต่ละแนวทางจะได้รับการทดสอบ วิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง แนวทางแก้ปัญหาหรือนโยบายใดที่พบว่าผิดหรือให้โทษก็ยกเลิกไป มีนโยบายใหม่ขึ้นมาแทนที่ได้เรื่อย ๆ นโยบายหนึ่ง ๆ

ใช้ไคร่ทราบเท่าที่ยังไม่พบว่ามันผิดหรือให้โทษต่อคนในสังคม และมันจะต้องถูกตรวจสอบ
 วิพากษ์วิจารณ์อยู่ตลอดเวลาจนกว่าจะพบที่ผิดแล้วจึงยกเลิกไป เปิดทางใหม่โยบายใหม่ เขา
 มาแทนที่ ควดยเหตุนี้อนาคตของสังคม เปิดจึงกำหนดตายตัวไม่ได้ การเปลี่ยนแปลงของสังคม
 เป็นไปอย่างอิสระ และปอบ เปอร์ เชื่อว่าควยวิธีนี้ เท่านั้นที่ทำให้สังคมก้าวหน้า ความก้าวหน้า
 ของความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และความก้าวหน้าทางสังคมมัน เป็นไปในวิถีทางเดียวกัน ทาง
 กันแต่ว่าความก้าวหน้าทางควยมีจุดหมายคือความจริง แต่ความก้าวหน้าทางสังคมไม่มี
 จุดหมายที่ตายตัว

ทรศนะของปอบ เปอร์ เกี่ยวกับทฤษฎีความรู้ส่งผลต่อทรศนะทางการเมือง เมืองคังกล่าว
 แล้ว แต่ปรัชญาการเมืองไม่ได้เกี่ยวข้องกับเฉพาะทฤษฎีความรู้เท่านั้น การเมืองเกี่ยวข้องกับ
 กับจริยศาสตร์ และเมตาฟิสิกส์ควย ปัญหาทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับจริยศาสตร์ เช่น
 รัฐมีอยู่เพื่ออะไร ควรมีจุดหมายอย่างไร ใครควรถูกเป็นผู้ปกครองรัฐ คังนั้นเมื่อปอบ เปอร์
 เสนอความคิดเกี่ยวกับสังคม เปิด หากเขาถือว่าสังคม เปิดคือรัฐ เขาจะบอกแต่วิธีการของรัฐ
 อย่างเดียวไม่ได้ เขาจะต้องตอบคำถามทางจริยศาสตร์ควย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำถาม
 ที่สำคัญที่สุดของปรัชญาการเมืองคือ ใครควรถูกเป็นผู้ปกครองรัฐ จุดหมายของรัฐคืออย่างไร
 ทฤษฎีความรู้ของปอบ เปอร์ตอบปัญหาเรื่องวิธีการได้ แต่ตอบปัญหาอื่น ๆ ทางจริยศาสตร์โดย
 ตรงไม่ได้ คังนั้นเมื่อเขาพูดถึงการเมืองเขาต้องไปไกลกว่าจุดที่เขาขึ้นอยู่กับ คือไปไกลกว่า
 ทฤษฎีความรู้ของเขา เขาต้องตอบปัญหาใครควรถูกเป็นผู้ปกครองว่า คือใครคนที่จะปกครอง
 ผิดคนน้อยที่สุด และตอบปัญหาเกี่ยวกับจุดหมายของรัฐว่า ควรถูกจะเป็นความทุกข์น้อยที่สุดของ
 คนในรัฐ จะเห็นว่าคำตอบของเขาแม่จะไปไกลกว่าทฤษฎีความรู้ที่มีอยู่แต่มีได้ถึงหลักการ
 เคิม

ทรศนะทางการเมืองของเขาใกล้เคียงกับทฤษฎีการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย
 ความคิดของเขาจึงมีส่วนส่งเสริมประชาธิปไตยโดยอ้อม แต่อย่างไรก็ตาม ไม่มีที่ยืนยัน
 จากปอบ เปอร์ว่า ความคิดของเขาเป็นแบบประชาธิปไตย การจัดรูปแบบความคิดทางการเมือง
 เมืองของเขาเขา ระบบใดจึงเป็นเรื่องของการตีความ ผู้ที่ผิดไ้ในสิทธิประชาธิปไตยก็

อาจที่ความความคิดของปอบ เปอร์ ให้สนับสนุนฝ่ายคนใดเหมือนอย่างกลุ่ม เวียนนาได้เคยที่
ความทฤษฎีความรู้ของเขาให้ เขาก็ทฤษฎีความรู้ของตนมาแล้ว

ขอเสนอแนะ

ทรรศนะทางการเมืองของปอบ เปอร์ เป็นทรรศนะที่น่าสนใจ และค่อนข้างแปลก
เขามักจะให้ทรรศนะในแง่ลบมากกว่าแง่บวก ไม่ว่าจะ เป็นทรรศนะทางวิทยาศาสตร์หรือ
ทางการเมือง จากทรรศนะทางการเมืองที่เขาแสดงออกด้วยการปฏิเสธทรรศนะของคน
อื่น ๆ ที่เขาเรียกว่าเป็นทรรศนะของสังคมบีคนั้น มีประเด็นที่น่าสนใจ คือความคิดทาง
จิตวิทยาสังคม (Socio-psychological) ที่เรียกว่า "ความตึงเครียดของอารยธรรม" (The strain of civilization) ความคิดนี้สัมพันธ์กับกฎของฟรอยด์ (Freud) ใน
เรื่อง Civilization and Its Discontents เราได้ยินเสมอถึงการยืนยันว่าคนส่วนใหญ่
ไม่ใ้ใดต้องการเสรีภาพอย่างแท้จริง เพราะว่าเสรีภาพมันเกี่ยวพันไปสู่ความรับผิดชอบ
และคนส่วนใหญ่กลัวการรับผิดชอบ ความคิดนี้ไม่ว่าเราจะเน้นที่คนส่วนใหญ่หรือไม่ก็ตาม
แต่มันก็มีรากฐานแห่งความจริงที่สำคัญต่อชีวิตเราอยู่ในนั้น การยอมรับความรับผิดชอบใน
ชีวิตเราหมายความว่า เรายอมรับในการเป็นผู้เลือก เป็นผู้ตัดสินใจ และสิ่งที่เรากลัวก็คือ
กลัวการรับผิดชอบต่อการตัดสินใจผิด บางครั้งเราจึงมีความคิดเหมือนทารก คือ อยาก
หนีจากการรับผิดชอบต่อตัวเอง และยิ่งกว่านั้นสัญชาตญาณที่แรงที่สุดของเราคือ สัญชาติ
ญาณเพื่อการยู่รอด ความต้องการที่แรงที่สุดของเราอาจเป็นความต้องการความปลอดภัย
ดังนั้นเราจึงชอบที่จะผลักภาระรับผิดชอบต่อผู้อื่นหรือสิ่งอื่นที่เรามีความเชื่อมั่นมากกว่า
ตัวเราเอง นี่อาจจะเป็นเหตุผลว่า ทำไมคนส่วนใหญ่จึงต้องการผู้นำที่ "ดีกว่า" พวกเขา
และยอมอยู่ใ้การปกครองโดยไม่โต้แย้ง หรือทำไมคนส่วนใหญ่จึงยึดมั่นในความเชื่อบาง
อย่างโดยไร้เหตุผล เขาเหล่านั้นต้องการการตัดสินใจแบบที่มีใครบังคับ หรือถ้าเป็น
ไปก็ไร้ไม่ต้องตัดสินใจ ยกภาระการตัดสินใจให้แก่คนบางคนซึ่งอาจจะเป็นคนที่ร้าย แต่
เป็นคนที่พวกเขาคิดว่าได้คำนึงถึงผลประโยชน์ของพวกเขาอยู่ตลอดเวลา อย่างน้อยที่สุดก็
แตกต่างความรู้สึกปลอดภัยที่ได้อยู่ภายใต้การคุ้มครองของคนที่แข็งแกร่งกว่า ฉลาดกว่า และ

ตัดสินใจผิดพลาดน้อยกว่าเราหรือไม่เลย

ความต้องการปลดปล่อยตัวเองจากความกลัวมีอยู่ในมนุษย์ทุกคน เริ่มตั้งแต่ความกลัวในเรื่องธรรมดา ๆ เช่น กลัวความมืด กลัวคนแปลกหน้า กลัวความตาย กลัวสิ่งที่จะตามมาจากการกระทำของเรา กลัวอนาคต ฯลฯ ล้วนแต่เป็นรูปแบบของความกลัวในสิ่งที่ตนไม่รู้ทั้งสิ้น ดังนั้นตลอดเวลาเราเฝ้าคิดถึงสิ่งที่ตัวเองไม่รู้ หรือรู้ไม่จริง ทางออกที่ช่วยปลดปล่อยความรู้สึกอันนี้ได้ ก็หันไปยึดศาสนา ซึ่งให้หลักประกันแก่เราว่า เราจะไม่ตาย และหันไปยึดปรัชญาการเมืองซึ่งให้ความมั่นใจแก่เราว่า สังคมจะกลายเป็นสังคมที่สมบูรณ์ในอนาคต (อันใกล้) นี้

ถ้าเราศึกษาสังคมที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง หรือสังคมผิดตามธรรมชาติของปอมเปอ เราอาจพบว่า สังคมที่มีการปกครองในระบบเผด็จการในรูปแบบต่าง ๆ ลัทธิเหล่านั้นขึ้นอยู่กับอยู่ได้ด้วยการให้หลักประกันในความรับผิดชอบต่อความกลัวของคนในสังคม ถ้าผู้ปกครองให้ความมั่นใจแก่เขาได้ว่า เขามีความรับผิดชอบต่อตนเองและคนอื่น ๆ ในสังคมแล้วคนในสังคมก็จะยอมซื้อความปลอดภัยด้วยราคาของเสรีภาพ ยอมซื้อความนิยมนับถือด้วยความเสมอภาค และยอมซื้อความสงบด้วยการปิดกั้นทดสอบ และวิพากษ์วิจารณ์แสดงความคิดเห็นราคาของมันแพงลิบ แต่ทุก ๆ คนก็ยอมจ่ายมันไปโดยไม่โต้แย้ง

วิเคราะห์ลงไปให้ลึกกว่านี้ คนเรามีความสุขที่อยู่หรือจากการมีชีวิตเช่นนี้ ความสุขทางกายอาจจะเป็นไปได้ แต่สำหรับคนบางคนเขาอาจจะคิดว่า "เป็นโสกราตีสที่ถูกประหารยิ่งดีกว่าเป็นหมูที่มีชีวิต" อำนาจของความกลัวจึงไม่สามารถครอบงำคนได้ทุกคนไป แนวโน้มของการแสวงหาเสรีภาพ ความเสมอภาค และอิสรภาพในด้านความคิดเห็นจึงเริ่มขึ้น และแน่นอนเขาต้องซื้อสิ่งเหล่านั้นกับคนอื่นด้วยสิ่งที่เขามีอยู่ ผลคือ สังคมที่มีเสรีภาพอย่างกว้างขวางเป็นสังคมที่ปราศจากความสงบทางจิตใจ คนเป็นจำนวนไม่น้อยที่รู้สึกหวาดหวั่นต่อเสรีภาพ และความรับผิดชอบต่อตามมา ยิ่งสังคมเปลี่ยนแปลงไปมาก ความเจริญทางวัตถุเพิ่มมากขึ้น เสรีภาพขยายขอบเขตของตัวเองมากขึ้นเรื่อย ๆ คนก็ยิ่งรู้สึกถึงความตึงเครียดทางจิตใจมากขึ้น ความคิดเกี่ยวกับการหยุดขงกหรือเห็นยวร้างเสรีภาพให้จำกัดขอบเขตของตัวเองเริ่มปรากฏขึ้น และบางครั้งความรู้สึกนั้นก็รุนแรงถึงอยาก

จะหวนกลับไปสู่สังคมที่ปราศจากเสรีภาพ แต่อบอุ้มปลดปล่อย หรือคิดค้นสังคมใหม่ที่มีทั้งความปลดปล่อยและเสรีภาพ ซึ่งทุกคนรู้จักว่าในทางปฏิบัติมันเป็นไปได้

จะเห็นได้ว่า ธรรมชาติของปอบเปอมีส่วนเกี่ยวข้องกับธรรมชาติทางจิตวิทยาสังคม ไม่น้อย ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจจะทำได้โดยวิจัยความคิดทางจิตวิทยาสังคม ที่มีผลต่อปรัชญาการเมืองของปอบเปอ โดยพิจารณาถึงความคิดทางจิตวิทยาสังคม ที่มีในสังคมปิดของเพลโต เฮเกิล และมาร์กซ์ และเน้นเป็นพิเศษถึงความคิดทางจิตวิทยาสังคม ที่มีต่อสังคมเปิดของปอบเปอ และอาจจะนำเอาความคิดทางปรัชญาของลัทธินิเอทเชียน เอ็กซิสเทินเชียลลิสม์ (Existentialism) วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบกับปรัชญาการเมืองของปอบเปอ ในแง่ของเสรีภาพและความรับผิดชอบของชนในสังคมเปิด คาดว่าจะเป็นงานวิจัยที่มีประโยชน์ โดยที่ความคิดทางจิตวิทยาสังคมของฟรอยด์ ความคิดเกี่ยวกับเสรีภาพของปรัชญาเอ็กซิสเทินเชียลลิสม์ และความคิดทางการเมืองของปอบเปอต่างก็ได้รับความสนใจอย่างมากในปัจจุบัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย